

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/L. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani štev. 11.467.

List za državne nameščenke in upokojence.

Znižanje prejemkov

Dne 17. septembra se je vršila seja ministrskega sveta. O seji je bil izdan naslednji uradni komunike:

»Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila danes od 17. do 19. ure, je bila poleg drugih resornih sklepov sprejeta tudi uredba o ZNIZANJU OSEBNIH PREJEMKOV DRŽAVNIH in samoupravnih uslužbencev. Uredba ima zakonsko veljavo.

Znano je, da so cene živežu in drugim življenjskim potrebščinam v zadnjih letih tako padle, da morda obče ni upravičen obstoj posebnih druginjskih doklad. Vpoštevajoč to okoliščino na eni strani, na drugi strani pa dejstvo, da so se državni proračuni zadnja leta stalno zaključevali z znatnimi deficiti in da je neobhodno potrebno izvajati iz tega dejstva nujne ukrepe, se je kraljevska vlada odločila znižati druginjske doklade. Prisiljena je k temu ukrepu, ker je predhodno že izvršila zmanjšanje materialnih izdatkov, a zaradi gospodarske krize ni mogla tak trenutek niti misliti na povečanje davčnih bremen.

Kraljevska vlada se nadeja, da bodo uradniki in upokojenci sami razumeli ta ukrep kot korak za saniranje državnih financ, ker smejo samo v urejenem finančnem stanju države pričakovati, da se jim bodo njihovi prejemki izplačevali ob pravem času in pri polni vrednosti nacionalnega denarja.

Po sedanjem stanju osebnih izdatkov bo znašalo znižanje druginjskih doklad okrog 400 milj. Din, kar pomeni povprečno približno 7-odstotno znižanje celokupnih prejemkov uradnika ali upokojenca. Znižanje se bo izvršilo pričrni pri ministrih, banih in najvišjih državnih uradnikih pa do najnižjih. Od tega se izvzamejo samo aktivni podoficirji v vojski in staroupokojenci, ki so bili upokojeni po zakonih pred letom 1923.

To uredbu bo objavil finančni minister 19. t. m., v veljavo pa bo stopila 1. oktobra t. l.

Dne 19. septembra so dnevniki res prinesli besedilo nove uredbe o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih nameščenec. Uredba obravnava v prvih petih členih znižanje oz. novo določitev osebnih in rodbinskih druginjskih doklad, v 5. členu so predpisi o znižanih dokladah upokojencev, nadaljnji členi pa vsebujejo določbe o znižanju plač uradniških pri-

pravnikov, nagrad pogodbenih uslužbencev in posebnih doklad.

S to uredbo se spreminjata uredba o drag. dokladah aktivnih uslužbencev od 12. marca 1932 št. 10.900/I in uredba o drag. dokladah upokojencev od 14. marca 1932 št. 11.330/I.

Načelne važnosti je določilo nove uredbe po katerem je »v vseh določbah, ki govore o osebnih in rodbinskih drag. dokladah, treba besedo »druginjske« črtati.« Če primerjamo ta stavek uredbe z uradnim komunikejem, kolikor se tiče značaja oz. potrebnosti drag. doklad, nam postane pomembnost te določbe jasna.

I. Aktivni uslužbenci.

Z novo ureditvijo so se na novo določili zneski doklad, in sicer osebnih kakor tudi rodbinskih. Za aktivno uslužbenstvo so zneski osebnih doklad znižani po položajnih skupinah in sicer tako, da so znižanja v višjih skupinah absolutno višja, kot v nižjih, sorazmerno s celotnimi prejemki je pa obratno. Poročenim drž. nameščenkam, omoženim z javnimi nameščenici ali upokojenci, ne gre več pravica do osebnih doklade, razen če žive ločeno od moža v drugem kraju ali če so sploh ločene. Natančne, številčne podatke o višini znižanj objavimo prihodnjič.

Rodbinske doklade za otroke se znižajo od dosedanjih 140 Din in sicer: 1. če ima nameščenec samo 3 otroke, znaša doklada po 110 Din, 2. če ima pa več kot 3 otroke, znaša doklada po 120 Din na mesec, Rodbinska doklada za otroke se zniža torej za vsakega na mesec za 30 oz. 20 Din.

Če sta mož in žena, oba v državni službi, ali če je eden državni nameščenec, drugi pa samoupravni ali pri v a t n i nameščenec oz. upokojenec, ne pripada doklada za otroke n e m o ž u n e ž e n i. Ta določba je bila dosedanja zakonodaja o drag. dokladah popolnoma nepoznana in je tudi ni v odločbah o znižanju prejemkov omoženih uslužbenk, ki so izšle lani konec meseca aprila. S tem predpisom bodo mnoge družine državnih uslužbencev, kjer je več otrok, močno prizadete, kakor so sploh z vsoto to uredbo samci in samice najmanj prizadeti.

Rodbinska doklada tudi ne pripada za otroka materi — državni nameščenki, če je njen mož privatni nameščenec — razen če je siromašen in za

pridobivanje nesposoben, ali pa če živita ločeno.

Rodbinska doklada za otroka ne pripada v vseh tistih primerih, kakor doslej. Po 16. letu starosti gre zanj doklada samo, če se otrok še šola. Spremenjena je določba, da doklada zanj ne pripada, če ima otrok več kot 150 Din na mesec zaslužka, podpore, pokojnine ali ustanove. Isto velja če ima otrok od lastnega premoženja nad 200 Din dohodkov na mesec, oz. če uživa otrok, ki mu je en roditelj umrl, rodbinsko pokojnino ali invalidnino, večjo od 250 Din na mesec.

Rodbinska doklada za ženo aktivnim uslužbencem ne pripada več.

II. Upokojenci.

Tudi upokojenim uslužbencem se zneski osebnih doklad spremenijo. Podrobne podatke o višini teh sprememb bomo mogli objaviti šele, ko prejmemo točno besedilo nove uredbe in bomo primerjali postavke v spremjenih tabelah s prvotnimi.

Staroupokojenci bodo po novih predpisih prejemali za nekaj malega zvišane osebnih doklade. Ti poviški znašajo po tabelah 100, 80, oz. 50 Din, v posameznih redkih primerih pri najvišjih kategorijah tudi več, a največ 150 oz. 200 Din na mesec.

Znižanje osebnih doklad upokojencev, upokojenih po zakonih iz l. 1923 oz. 1931 je v glavnem podobno znižanju doklad aktivnih uslužbencev in je tudi stopnjevano po položajnih skupinah.

Omoženim osebnim upokojenkam ne gre osebnih doklada, če so bile upokojene na podlagi zakonov, izdanih po 1. avgustu 1923. Omoženim staroupokojenkam pa gre pravica do polovice osebnih doklade. Doslej se po določilih iz lanskega aprila omoženim staroupokojenkam osebnih doklada ni zniževala.

Če sta mož in žena osebnih upokojenka ali če je to samo eden, drugi pa državni oz. samoupravni ali pri v a t n i nameščenec (oz. upokojenec) ne pripada za otroke rodbinska doklada nobenemu, ne možu ne ženi.

Rodbinska doklada za otroke je enaka kot pri aktivnih uslužbencih, po 110 oz. 120 Din na mesec, oziraje se na to, če ima upokojenec 3 ali več otrok.

Staroupokojencem gre pa izjemoma še rodbinska doklada za ženo v znesku 120 Din na mesec, medtem ko

aktivni in ostali upokojeni uslužbenci za ženo ne prejemajo več doklad.

Glede rodbinske doklade za otroka veljajo v glavnem slični predpisi kot pri aktivnih uslužbencih.

Važne so spremembe predpisov o postranskih dohodkih oz. zaposlitvah upokojencev. Popolnoma se odpravi čl. 26. določanje uredbe, po katerem je izgubil upokojenec vse doklade, če je izvrševal samostojno delo ali svobodno profesijo (n. pr. kot odvetnik, zdravnik, inženjer, babica), od katere mu je bila predpisana pridobnina — in to neglede na višino dohodkov. Po novem čl. 26 ne pripada osebnih in drag. doklada upokojencu le tedaj, če ima neko določeno višino dohodka od premoženja ali osebnega dela. Višina je različna po krajevnih drag. razredih, in sicer znaša v I. razredu 3000, v II. razredu 2000, v III. razredu pa 1000 Din maksimum še dovoljenega dohodka na mesec. — Ta določba pa ne velja za tiste osebnih upokojence, ki so bili upokojeni s 25 leti efektivne službe in ki so stari nad 60 let. — O teh važnih spremembah bo naš list še izčrpnjeje pisal.

Važen je načelni predpis, da je smatrati kot dohodek upokojencev samih, njih žen in otrok tisti dohodek, ki tvori davčno podlago po zakonu o neposrednih davkih. Ta določba je v nekaterih primerih za upokojence ugodnejša, v mnogih (na pr. dohodek od hiš) pa neugodna. O tem bomo še podrobneje poročali.

Zanimiva je tudi določba, po kateri bo treba odslej pri vlogah oz. prijavah za drag. doklade predlagati samo krstni list, sicer pa nobenih drugih listin. Pravilnost navedb v prijavi se bo po potrebi uradoma ugotavljala.

Uradniškim pripravnikom se zniža plača po druginjskih razredih in sicer v I. razredu za 4%, v II. razredu za 5%, v III. razredu za 6%. Znižanje za samske pripravnike ni preobčutno, pač pa se hudo znižajo skupni prejemki tedaj, če je pripravnik oženjen (oz. pripravnica omožena) in ima otroke. V tem primeru veljajo ista načela o znižanju kot za ostale uslužbence. Pogodbeni uradniki in dnevnikarji izgube od 8 do 4% nagrade in sicer sorazmerno z višino dosedanjih nagrad. — Znižajo se tudi vse specialne doklade v denarju, stalni honorarji in nagrade. Znižanje znaša 20%, ne velja pa za tiste dokla-

Obroke kemično čisti, barva, pilisla in lika tovarna J. O. S. R. E. I. C. H.

Rudolf Dostal:

Bežne slike

S potovanja na parniku »Kraljica Marija«
(Konec.)

Pod Lovčenom

Dostojanstveno drsi »Kraljica Marija« po sinjem Jadranu. S hitrostjo enajst morskih milj. To je malo in to je prav. Saj se nam nikamor ne mudi. Tem več časa in prilike, da gledaš, občuduješ, se čudiš... Počasi se odvija prekrasni film. Po nočni vožnji so za nami otoki Brač, Hvar in Korčula, zibelj najkrepkejših in najodpornjših mornarjev, kakor jih nima ves svet. V daljavi gledamo ob zgodnji uri otok Lastovo. Italija, ki ga je dobila z rapalsko pogodbo ga je sprejela v eno samo trdnjavo. In že se vozimo mimo goste poraslega Mljet, ki ima krasne vrtove in jezera. Ni je, bogme, na vsem svetu lepše obale od dalmatinske... Tako ti govori v domorodnem navdušenju srce, tako ti pripovedujejo sopotniki, ki so prepotovali že mnogo sveta. Azurno nebo se čudovito spaja z vijoličasto sivino kraških gor in baržunasto modrino morja. Obala je zelena, celi gaj temnih cipres se širijo v breg. Vmes hiše, vile, vasi, letovišča, gradišči s svetlordečimi strehami. Da, tamle bi hotel preživeti počitnice! Dopoldne obsto-

jimo za uro pred Dubrovnikom, da sprejmemo zadnje potnike na krov. Mesto obiščemo na povratku.

In že drsi naša plaveča palača spet naprej. Mimo skritega Cavtata, le za hip uzmemo Račičev mavzolej, ki ga je postavil Meštrovič in ga okrasil s svojimi deli. Pred obedom se vrši v medkrovju žalna kome-moracija za pokojnim Viteškim kraljem. Popoldne pristanemo v Budvi, ki je bila in je deloma še izhodišče »Crnih gor«. Vsa bela vstaja iz morja, na ozkem pasu polotoka. Na sivem skalovju, kljubuje že nad dvatisoč let kakor orel na visoki skali. Majhno je mestece, saj ima komaj 600 prebivalcev, vendar ga omenja zgodovina že v petem stoletju pred Kristom kot grško naselbino. Pozneje so ga osvojili in utrdili Rimljani. Zavzel ga je Bizanc, nato pa je prišel pod oblast dukljanskih županov in Nemanjičev. Potem so zagospodovali nad Budvo Benečani, Turki so jo zamen naskakovali, zakaj doži so jo obdali z visokim obzidjem. Od Benečanov so jo dobili Francozi, nato pa je bila avstrijska do konca vojne. Budva ima vse lastnosti idealnega kopališča. Januarja je do deset stopinj toplote, v juliju nad petindvajset. V okolici mesta raste bujna sredozemska flora. Tudi ima dobro pitno vodo. Predvsem pa privlačita tišina in nebeški mir. Ni čuda, da se je kraljeva rodbina odločila zidati tod svoj obmorski dvorec. Ob obali se razprostirajo več kilometrov dolge sipine.

Na morskem grobišču pri Krfu

Prihodnjo noč zapuščamo naše vode. Zjutraj že zagledamo albansko obalo, vhod v Valonsko luko in pred njo italijanski otok Saseno. Z daljnogledi vidimo na otoku razne utrdbe. Tudi to oporišče je dobila Italija po sklepu mirovni konferenc. Obupna v svoji goloti je albanska obala. Medtem ko so dalmatinski obmorski predeli večidel pogozdeni in kolikor toliko obljubljeni, je primorska Albanija pusta in prazna. Ni drevesa, niti človeka, ni hiše, niti skromne ribiške ladjice, ki je komaj oddahnilo. Šestintrideset ur traja ta obupna vožnja med večno plavim nebom in morjem, na vzvodu te pa spremlja gola, siva skala. V otrantski ožini, ki je komaj 73 km široka, nas straše z viharji, zibanjem ladije in posledicami; nič ni bilo tega. Morska gladina ostane nepremična, nebo, kakor ribje oko. — Okrog poldneva zaplove-mo v Jonsko morje. Tod se vrsti sedem jonskih otokov, jonski Arhipelag. Grki so jih primerjali v bajki sedmerim sestram, ki v zvezi z manjšimi otočji branijo Helado na zapadu. Površina sedmerih večjih otokov znaša nad 2240 km². Otoki so večinoma vsi bujno pogozdeni in dokaj obljubljeni.

Kmalu privozimo do mesta Krfa. Pičla dva kilometra vzhodno se nahaja Vido, otok žalostnega spomina. Na Krfo se zatekli ostanki razbite, izmučene in do

smrti izstradane srbske vojske, kolikor se je je rešilo v pozni jeseni leta 1915, čez golote albanskih gor. Na Krfo in Vido je bilo dovršeno zadnje dejanje veličastne tragedije, kakršno komaj pomni zgodovina. Umirajoče srbske vojake so prevažali na otočje Vido in jih pokopavali, dokler je bilo še kaj prostora. Nad 6000 nesrečnikov leži tamkaj, 5000 pa so jih položili v mokri grob sinjega morja. »Kraljica Marija« zmanjša svojo brzino, ladja se pomika komaj zaznavno. Na kljuno ladje se zbere posadka in domala vsi potniki. Vse gleda na zapuščen otok Vido, ki napravlja v svoji goloti in rjavini turoben vtisk. Plosk in neobljuden leži pred nami. Le na vrhu je videti nekakšne barake in skupino oskubnih dreves. Ob obali pa je ograjeno pokopališče, urejeno šele pred nekaj leti... Na stotine in stotine jih počiva v skupnih grobiščih. Srce se krči, nemi zremo tja čez morje. Ladijske zastave vise na pol droga. Govori v počastitev mrtvih junakov. Nato zaigra godba državno himno. Potem pa vrže vodja ekskurzije lovorov venec z državno trobojko na mokri grob ržtev svetovne vojne. Akademiki zapoje večno lepo žalostnoko: »Človek, glej dognanje svoje!« — Čez nekaj hipov povzame ladja normalno brzino. Še dolgo časa v noč hite misli nazaj do otočja Vido.

de, ki so namenjene za pokritje raznih službenih potreb, kot n. pr. doklade za obleko.

Glede znižanja prejemkov bano-
vinskih in občinskih nameščencev bodo
izdali resortni ministri in bani potrebne
predpise.

K uredbi o znižanju prejemkov je
podal finančni minister g. Dušan Letica
časnikarjem daljšo izjavo, iz katere
objavljamo poglavitne misli:

»Malone vsi naši državni proraču-
ni izdatkov so imeli zadnja leta to-le
obliko: neizmerni osebni izdatki na-
pram materialnim izdatkom. To je po-
jav, ki se javlja tudi v proračunu za
leto 1935-36, ki ga je sedanja vlada po-
dedovala od svojih predhodnic. Pri
skupni vsoti 10 milijard 265,214.361 Din
in 40 para izdatkov v proračunu za leto
1935-36 odpade na osebne izdatke okro-
glo 5200 milijonov, oziroma 51%, na
materialne izdatke pa 5065 milijonov,
oziroma 49%. Znesek osebnih izdatkov
5200 milijonov se deli tako-le:

1. plače okroglo 2600 milijonov;
2. osebne draginjske doklade okro-
glo 1353 milijonov;
3. rodbinske draginjske doklade
590 milijonov;
4. ostale posebne doklade (ministr-
stvo vojske, notranje politične in zuna-
nje diplomatske službe, železniške služ-
be, higijene in druge službe) okrog 155
milijonov;

5. izdatki za dnevničarje, kontrak-
tualne in honorarne uslužbence 253 mi-
lijonov.

Iz teh zneskov plačujejo kakih
210.000 državnih uslužbencev raznih
skupin in kategorij, okrog 62.000 upo-
kojencev in okrog 70.000 osebnih in
rodbinskih invalidov, skupno kakih
350 tisoč oseb. Iz samoupravnih, ba-
novinskih in občinskih proračunov
plačujejo posebej dokaj veliko število
samoupravnih uslužbencev in upoko-
jencev.

Osebni izdatki so ne samo nenor-
malni in v velikem razmerju napram
materialnim, temveč tudi neprestano
naraščajo. To dokazuje v zadostni me-
ri gibanje teh izdatkov v zadnjih letih.
Ta proračunska politika glede osebnih
izdatkov prejšnjih let je naletela na
splošno kritiko, ki je v mnogem oziru
popolnoma upravičena. Ker pomenijo
osebni izdatki pravno obveznost drža-
ve, ki je ni mogoče odlagati je morala
državna blagajna za kritje teh izdat-
kov vedno pravočasno razpolagati s
potrebnimi sredstvi, da prvenstveno
krije osebne izdatke, tako da je mora-
la omejiti pogostokrat mnoge in prav-
važne materialne izdatke.

Znižanje prejemkov samouprav-
nih in državnih uslužbencev, ki ga je
kraljevska vlada sklenila na svoji zad-
nji seji, je korak, ki se je bilo zanj
težko odločiti radi vtisa v krogih tistih,
ki so neposredno prizadeti. Vendar pa
ga je bilo treba sprejeti radi navedenih
odnošajev, ki so s svojimi posledica-
mi delovali negativno na naše državne
finance in narodno-gospodarske inte-
rese. Mislim, da ni potrebno navajati
razlogov, ki izključujejo redukcijo
osebnih izdatkov, z redukcijo števila
državnih uslužbencev. V tem primeru
bi z odstranitvijo enega izdatka drž.
blagajne ustvarili še težje novo vpra-
šanje.

V proračunu državnih izdatkov in
dohodkov za leto 1934/35 so sprejeti
dohodki v znesku, ki je v očitnem na-
sprotju z davčno plačilno močjo ljud-
stva glede na njegovo sedanje gospo-
darsko stanje. Radi tega se je zmanj-
šal priliv blagajniških sredstev in je
nastala razlika med fiktivnimi prora-
čunskimi dohodki in obveznostmi dr-
žavne blagajne. Tu nastaja vprašanje:
ali sme državna blagajna sprejemati
obveznosti čez svoje plačilne sposob-
nosti? Kaj je moralno: sprejeti manj-
še obveznosti in jih točno izpolnjevati,
ali pa obljubiti višje in jih ne izpolniti.
V nekih drugih državah so delali tudi
to. V teh državah so ostajali državni
uslužbenci brez plače po več mesecev.
Druge materialne obveznosti pa sploh
niso likvidirali.

S sedanjim sklepom kraljeve vla-
de bo državna blagajna razbremenjena
za 400 milijonov. Ta ukrep je bil po-
treben, da bo mogla točno izvršiti osta-
le svoje obveznosti. S tem naziranjem
mora soglašati vsak nesebični rodo-
ljub, ki smatra dobrobit države in nje-
nih financ za lastno dobrobit. Ne mo-
rem predpostaviti, da bi drugače mi-
slila tudi naša inteligenčna elita, naši
državni in samoupravni uslužbenci in
upokojenci. Prepričan sem, da ne bi
dovolili, naj se radi ohranitve njihovih
dosedanjih prejemkov udari na davčne
edinice in uvede nove davke, ki bi ne-
izogibno preprečili njihov napredek.
Prav tako bi odklanjali, da se državna
blagajna še naprej zadolžuje in da še
na ta način ogrožajo njihovi prejemki.

Zato sem prepričan, da se bo te
fiskalne ukrepe razumelo kot neobhod-
no potrebne v sedanjih razmerah in
kot edino mogoče. Ti ukrepi so v ne-
posredni zvezi z obnovo našega narod-
nega gospodarstva. Zdrave državne in
samoupravne finance so samo tam,
kjer je zdravo narodno gospodarstvo.
Samo v solidnih državnih in samo-
upravnih financah lahko imajo državni
in samoupravni uslužbenci in upoko-
jenci sigurnost za redno in točno pre-
jemanje svojih prejemkov.

V Rochdalu pred 90 leti

Domovina antične kulture je staro-
davna Helada, nje klasična reprezen-
tacija in njeno žarišče so bile glavno
mesto Atene. Skozi dolga stoletja vse
do današnjih dni so bile in ostale kot
ogromen svetilnik, ki se je po njem
ravnalo človeštvo na potih svojega spo-
znavanja, hrepenenja in ustvarjanja.
Umetniki, državniki in modroslovci, ki
so jih rodile Atene, so nam še danes
vzor, ki ne bo nikdar zatemnel.

Tudi mi zadržniki poznamo kla-
sična tla svojega pokreta; kraj, ki nam
je dal prve in še vedno vzorne borbe
in tvorce zadržne misli, poznamo svo-
je Atene — naš Rochdal (izg. Roč-
del). Ali če bi hoteli primerjati to, pred
90 leti leti razmeroma malo in zama-
zано industrijsko mesto v grofiji Lan-
cashire (izg. Lencešir) na Angleškem z
mogočnim Babilonom, sijajnimi Ate-
nami in ponosnim Rimom, kako gro-
teskna bi bila ta primerja! In če bi hoteli
iskati v Rochdalu domovino velikih
mož kot so bili grški pisatelji, misleci
in umetniki ali rimljanski vojskovodje,
bi bili prav tako v zadregi, v čem naj
bi obstojala primera. —

In vendar! Rochdal ne zaostaja v
svoji zgodovinski pomembnosti prav
nič za prestolicami starih narodov, to
mesto je domovina tolikokrat imeno-
vanih »pravičnih pionirjev«, ki so položili temelje današnje mogoče-
ne stavbe svetovnega zadržništva.

Bilo je 28 revnih tkalcev, ki so l.
1844 osnovali v smislu današnjega poj-
ma prvo zadrugo in 21. decembra iste

ga leta odprli svojo skromno prodajal-
no v »Žabji ulici« v Rochdalu.

Po brezuspešnih pogajanjih z delo-
dajalci so pionirji sklenili iskati rešitve
iz svojega težkega materialnega položaja
v samopomoči. Z »ogromnim« kapi-
talom 28 funtov, so se lotili dela, kate-
rega uspeh zadavlja dandanes ves svet.

In kot je bil skromen njihov začet-
ni kapital, tako skromna je seveda mo-
rala biti tudi otvoritev prve njihove
prodajalne. V »Žabji ulici« — ulica je
menda to ime zaslužila — so najeli v
prizemlju lokal, ki so ga založili s sme-
šno malimi količinami sladkorja, masla,
moke in zdroba. Zadržniki - voditelji
sami niso verjeli v uspeh. Obotavljajoč
se so se zbrali v prodajalni in mešeta-
rili, kdo naj jo otvori. Končno se je le
nekdo odločil za to dejanje. Tedaj pa
se vsuje z vseh strani bórnega poslo-
pja toča krohot. Razposajena ali na-
jeta mladež, zaposlena po večini v tek-
stilni industriji, se je spakujoč se za-
čela zbirati pred prodajalno in zasmeh-
ovala novo trgovino, njene zaloge in
bežne tkalce. Ali časi so se kmalu spre-
menili. Pionirji so vztrajali, njihova za-
druga se je krepila in marsikateri onih
mladih zasmehovalcev bi premnogokrat
pogrešal zdrave in izdatne hrane ter
toplega suknjiča, če bi ne bilo te, v po-
četku toli omalovaževane zadržne tr-
govine.

Za zdrav in upravičen pokret ni
treba veliko sredstev. Treba pa je ve-
likih ljudi, dobrih in plemenitih ciljev.
Rochdalci so pa bili veliki možje, ki

Novosti

so došle v ogromni izbiri

A. Žlender, Ljubljana, Mestni trg 22

jim je trdo življenje, plemenito srce in
krepka volja črtala pot k cilju in uspe-
hu. Če motrimo te njihove cilje, se mo-
ramo naravnost diviti, kako so jih pre-
prosti tkalci tako jasno doumeli in s
tako odločnostjo zasledovali.

Kaj so hoteli rochdalski pionirji?
Cilj in smoter njihove zadruga je bil:

1. Osnovanje lastne prodajalne živ-
ljenjskih potrebščin.

2. Gradnja in nakup hiš, v katerih
naj bi stanovali vsi zadržniki, ki si
hočejo medsebojno pomagati k izbolj-
šanju materialnega položaja.

3. Proizvodnja raznoterih potreb-
ščin, da se s tem zaposlijo brezposelni
člani in tisti, ki jih v eksistenci ogroža
stalno zniževanje mezd.

4. Nakup ali zakup zemljišč, ki naj
jih upravljajo in izkoriščajo brezposel-
ni ali slabo plačani člani.

5. Čim bo postalo to izvedljivo, naj
zadruga vzame v svoje roke sploh vso
produkcijo, razdelitev dobrin, vzgojo in
upravo.

Zares cilji, ki so bili za tedanje ča-
se skoro predrzni, ki bi jih s strani rev-
nih tkalcev ne bil nihče pričakoval, ki
pa jih zadržniki dandanes v vernem
prepričanju glede upravičenosti in do-
segljivosti izpovedujemo in branimo!

To so vnanji cilji rochdalskih
pionirjev.

Poglejmo sedaj še, ali veljajo za
našo dobo tudi njihovi principi n o t r a n-
njega zadržnega ustroja ter prak-
tičnega zadržnega sistema.

V tem pogledu je treba v prvi vr-
sti poudarjati, da so že rochdalski pio-
nirji stali na stališču, da ne sme in ne
more biti prodajna cena potrebščin
enaka ali celo nižja od nakupne, dalje,
da je prodaja na kredit nepriljubljiva,
da konsument ne sme pozabiti na
producenta, da je vevlačna naloga za-
drug vzgoja članstva v umstvenem, so-
cialnem in gospodarskem pogledu itd.

Mislim, da v tem oziru najbolje sto-
rimo, ako poslušamo našega velikega
zadržnega ideologa Charlesa Gide-a,
ki ocenjuje stalno veljavnost rochdal-
skih zadržnih principov:

»To, kar moramo pri rochdalskih
pionirjih vedno občudovati, ni samo,
da so predhodniki — bili so namreč
tako že pred njimi —, marveč je zlasti
občudovanja vreden praktični smisel,
s katerim je razumelo 28 tkalcev tako
rekoč iz enega kova postaviti svoje
statute, ki morajo ostati končno ve-

ljavni za ustroj vsake konsumne za-
druge.

Zares številni in prerazlični so na-
rodi po svojem jeziku, temperamentu
in socialnem idealu, ki vstopajo v krog
zadržnega gibanja, in vsak izmed njih
poskuša k temu gibanju prispevati svo-
jega svojstvenega duha. Vendar je po-
kazala izkušnja, da je najbolje slediti
v vsaki deželi, kjer naj se osnuje za-
druge — naj bi bilo to v Indiji ali Ka-
liforniji — čisto preprosto rochdalske-
mu vzoru, tako, da morajo zadržniki
vseh dežel priti končno do tega, da se
vsedejo k nogam rochdalskih pionirjev,
tako kot storijo to otroci pred svojim
učiteljem.

So konsumne zadruga, ki streme sa-
mo za nizkimi cenami in prodajajo po-
trebščine za nabavno ceno. Motijo se,
in naj bi se zgledovale na rochdalskih
pionirjih, ki so pokazali, da je treba
prodajati po nadrobni ceni, s čimer se
dosežejo prebitki, na osnovi katerih
zamore zadruga propevati in se kre-
piti.

Druge zadruga prodajajo na kre-
dit, da bi s tem pritegnile nase čim več
delavcev. Tudi te se motijo in naj bi
pogledale v Rochdal, kjer so nakup za
gotovino sprejeli že v svoje statute kot
edino sredstvo, da bi se osvobodil dela-
vec kreditnega suženjstva in bil dele-
žen prve svobode, ki jo je treba do-
seči.

Zopet drugi — zlasti na Angleškem
— vidijo v zadrugi samo potrošača, po-
zabljajo pa na proizvajalca. Da bi ven-
dar usmerili svoj pogled v prve čase
Rochdala! Pionirji niso pozabili, da je
zadruga enako ustvarjena za producen-
ta kot za konsumenta in niso obojih v
občestvu nikdar ločili.

Imamo tudi zadruga — zlasti v
Franciji — ki se niti najmanj ne ba-
vijo z vzgojo svojih članov. Naj se
ozrejo na Rochdalce, ki so v svojih
statutih predvideli 2½% prebitka za
svojo in svojih tovarišev nadaljnjo iz-
obrazbo. Občutili so in to tudi vas
uče, da je to edino sredstvo, da se ne
izmalči zadruga v samo trgovstvo.

Tako ostane od pionirjev načrtan
program kot najboljši, kar jih je bilo
kdajkoli zasnovanih. Mi tega progra-
ma nismo mogli nikdar niti izboljšati
niti ga popolnoma udeležiti, kajti vsak
njegov člen zahteva delo celih genera-
cij. (Iz »Zadržgarja.«)

Učiteljska deklaracija

Na letošnji glavni skupščini JUU v
Sarajevu je predsednik, g. Ivan Dim-
nik, podal programsko stanovsko de-
klaracijo organiziranega učiteljstva. Iz
te načelne izjave objavljamo samo na-
slednji odstavek:

Načela prosvetne politike.

Kulturno prosvetno in socialno
stremenje ter delo udruženja za na-
predek šole in narodne prosvete se bo
doseglo, ako se zagotovi:

Svoboda otroka v šoli, da bi se
razvile vse sposobnosti in moči, ki po-
čivajo v njem. — Nadalje principi:

pouk v materinem jeziku,
znižanje števila otrok v razredih,
ustanavljanje šol za defektne
otroke,
obvezno osem letno šolanje brez
olajšav,

izvedba splošne strokovne izobraz-
be in vzgoje, samo po sodobnih peda-
goških načelih,

preprečitev izkoriščanja otrok za
fizično delo,

socialna zdravstvena zaščita in
skrb za otroke,

brezplačno šolanje in oskrbovanje
otrok s šolskimi potrebščinami.

Svoboda učitelja pri delu, da se
lahko usposobi za dovršenega vzgojite-
lja in principi:

akademska izobrazba učitelja,
pedagoška neodvisnost,

ekonomska socialna preskrba,
stalnost v službi,
državlanska enakopravnost in svo-
boda,

Svoboda šole in šolske organizacije
— in principi:

ustvarjanje in podpiranje prosvet-
nih ustanov vseh vrst,

ekonomska sigurnost in nezavis-
nost šole,

demokracija in avtonomija šolstva,
zaštopstvo šolstva v vseh zakono-
dajnih in avtonomnih korporacijah in
ločitev šolstva od vseh faktorjev,
ki ovirajo njegov razvoj.

— Glavne točke stanovskega zna-
čaja iz velike deklaracije JUU objavi-
mo prihodnjič.

Vestnik

Važno opozorilo! Z današnjo šte-
vilko stopamo v zadnje četrletje 1935.
Vsem cenj. gg. naročnikom smo prilo-
žili položnice in jih vljudno prosimo,
da obnove naročnino in nam nakažejo
morebitne zaostanke. Uprava.

P. n. naročniki — pozor! Prosim
vse naše cenj. naročnike, naj po prilo-
ženih čekovnih položnicah nakažejo
samo in izključno le naročnino za
naš list. S priloženimi položnicami naj
se torej ne plačuje ne članarina za Dru-
štvo drž. upokojencev za dravsko bano-

vino v Ljubljani, niti zneski za katerikoli drug namen. Opozorjamo, da bomo vsako plačilo po naših položnicah smatrali kot vplačilo naročnine na naš list, event. tudi za naprej.

Véliká Ljubljana. Z ukazom krajevskih namestnikov so bile okoliške občine Moste, Zgornja Šiška in Vič, ter na mesto meječi deli občin Ježica, D. M. v Polju in Štepanja vas združeni z mestno občino ljubljansko v eno skupno občino. S to zložitvijo občin je véliká Ljubljana dosegla skoro 83.000 prebivalcev, ker je bilo priklopljenih za 20.000 okoličanov. Tudi mestni teritorij se je močno povečal. — Ponovno smo že poročali, da so glede spojitve občin obstojali razni, širši in ožji predlogi. Po našem mnenju bi bilo treba Ljubljani priklopiti celotni občini Ježico in Št. Vid, tako da bi véliká Ljubljana na severu segala prav do Save, kakor to zahteva naravni položaj in razmere prebivalcev.

Profesorski kongres. V dneh 8. in 9. septembra se je vršil v Nišu redni občni zbor Jugoslovanskega profesor-skega društva. Udeležilo se ga je veliko število delegatov. Verificiranih je bilo 140 odposlancev, od teh iz Ljubljane 14, iz Zagreba 16, iz Beograda 27 itd. Debata je bila mestoma zelo burna. Zlasti so poudarjali govorniki, da se izmed številnih točk lanske resolucije večini ni ugodilo. Pri volitvah je bila s 151 proti 63 glasovom izvoljena lista prof. R. Kneževića. Dosedanji predsednik društva prof. N. Divac je bil izvoljen za častnega člana. Zborovalci so sprejeli daljšo resolucijo, ki vsebuje prošnje in zahteve glede preureditve zakonov o srednješolstvu in šolstva samega. Mimo tega vsebuje resolucija mnogo predlogov in zahtev stanovskega značaja, o katerih bomo še posebe poročali.

Prenočišča za poštarije. Poročali smo že, da je bil konec junija odprt Poštni dom na Dunajski cesti v Ljubljani. Stavba stoji na vogalu Smoletove ulice, nasproti cerkve sv. Krištofa, in je dvonadstropna z nadzidkom. V podprtljaju so čevlarske in krojaške delavnice Gospodarske zadruge poštarnih uslužbencev, kleti, pralnice in skladišča. V pritličju so trgovski lokali, v I. nadstropju so pa razne poštarske organizacije: Združenje poštarnih uradnikov, Združenje p. t. t. zvanikov in služiteljev. Gospodarska zadruga poštarnih uslužbencev in zadruga Poštni dom. V I. nadstropju sta tudi pripravljeni dve sobi za goste. Namenjeni sta za prenočevanje aktivnim in upokojenim poštarnim uslužbencem in uslužbenkam, ki prihajajo z dežele v Ljubljano, pa nimajo primerne cenene prenočišča. Sobi sta prostorni in na razpolago tudi za dlje časa. Vsak prenočevalec plača za pranje perila, pospravljanje in

snaženje majhno odškodnino. Prenočišče se more rezervirati pri hišniku.

Vsem! Dovolimo si opozoriti vse naše p. n. naročnike, da stopamo z današnjo številko lista v zadnje četrtletje. Vse, ki še niso poravnali naročnino, prav vljudno prosimo naj to takoj store. Uprava lista vé, da sta naročnike gospodarska kriza in zlasti še zadnje znižanje prejemkov močno zadela, toda tudi uprava mora vse svoje obveznosti poravnati neglede na krizo redno in sproti. Zato pričakuje od p. n. naročnikov, da bodo izpolnili svojo dolžnost.

Višji računski strokovni izpiti. Finančni minister je izdal uredbo o višjem državnem strokovnem izpitu računsko-blagajniških uradnikov. Uredba temelji na pooblastilu § 51 u. z. in § 1 zakona o organizaciji fin. uprave. Ta višji izpit bodo morali opraviti vsi tisti računsko-blagajniški uradniki, ki žele napredovati v VI. položajno skupino. K izpitu se morejo prijaviti samo tisti računski uradniki VII. skupine, ki imajo najmanj 13 let efektivne državne službe. Izpit se opravlja pri oddelku za državno računovodstvo finančnega ministrstva v Beogradu, in je pismen in usten. Pri pismenem izpitu morajo kandidati izdelati po dve nalogi, eno iz knjigovodstva, drugo pa iz računovodsko-blagajniškega poslovanja. Predmeti ustnega izpita so v glavnem knjigovodstvo, državno računovodstvo, poznavanje zakonov o organizaciji fin. uprave, o državnem svetu, glavni kontroli itd., nadalje pa poglavni predpisi iz raznih finančnih, fiskalnih, valutarnih in sodnih (civilnih in kazenskih) predpisov, ki se tičejo dr-

žavnega računovodstva. Izpit se more dvakrat ponoviti. Kandidati nimajo pravice do povrnitve potnih stroškov niti do dnevnice. — Enak višji strokovni izpit je bil predpisan v finančnem resortu že od leta 1929. za vse davčne in carinske uradnike in za uradnike fin. kontrole, toda z razliko, da le-ti ne morejo napredovati v VII. polož. skupino (prejšnjo 2. skupino II. kategorije), dokler ne opravijo višjega drž. strok. izpita iz svoje stroke.

Naročevanje prijav. Vse upokojence, ki nameravajo naročiti prijavo za prejemanje draginskih doklad pri podpisnem društvu, opozarjamo naj ustrezni znesek pošljejo hkrati z naročilom v znamkah. S tem si prihranijo stroške za pošto nakaznico. Naročila je naslavljaljati na Društvo drž. upokojencev za drav. banovino v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Malo železničarske statistike. Pogostoma se v nepoučeni javnosti sliši mnenje, da je število uslužbenstva drž. železnic močno naraslo. To mišljenje je pa napačno. Iz sledečega kratkega pregleda je videti, da se je osebje na državnih železnicah celó skrcilo. V letu 1930. je bilo vseh železniških uslužbencev 76.951, v letu 1932. pa 71.953, torej za 4.998 manj. V ti dobi je naraslo samo število uradnikov in pis. pomožnega osebja. Uradnikov je bilo l. 1930. samo 8.431, po dveh letih pa že 9.225, torej za 794 več. Pisarniško pomožno osebje se je pa pomnožilo za 664 oseb. Sledi torej, da se je število uslužbencev po pisarnah sicer neznatno zvišalo, povsod drugod pa je opaziti močan padec. Zlasti se je močno znižalo število delavstva.

Iz organizacij

Zahteve železničarjev. Na zadnjem občnem zboru ljubljanskega upravnega odbora Združenja jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev je bila sprejeta daljša resolucija, iz katere posnemamo nekatere obče zanimive in važne točke. Resolucija ugotavlja, da je zakon o državnem prometnem osebju iz l. 1931. v mnogih ozi-rih za uslužbenstvo pomanjkljiv in škodljiv. Izvršila se ni potrebna unifikacija osebja, temveč so ostale še naprej različne kategorije. Tudi v gmotnem oziru je prometno osebje zapostavljeno. Zlasti je pa pravilnik o pomožnem osebju gmotno stanje istega hudo poslabšal in mu okrnil že priznane pravice. Sedanje plače pomožnega osebja ne zadoščajo več niti za najskromnejše življenje. — V podrobnem naj se prizna značaj eksperimentalne službe vsem, ki to službo res opravljajo. Prizna naj se jim 20% doklada. Napredovanja naj se vrše avtomatsko in naj se izvede revizija vseh dosedanjih napredovanj. Odpravi naj se 13 mesečni čakalni rok ob prejemu višje plače. Uslužbenci v višjo izobrazbo naj se prevedejo v kategorijo, za katero izpolnjujejo pogoje. Dnevničarji naj se stalno nastavijo. V obče naj se odpravijo ocene, ker so sploh čisto brez pomena. Letni od-

mori se morajo zagotoviti vsemu osebju. Vsemu prometnemu osebju naj se spet prizna stanarina, kakor je bilo to po zakonu iz l. 1923. Delavcem naj se prizna doklade za družinske člane. Po upokojitvi naj se pokojnina takoj nakaže, da ne bo treba čakati nanjo po mesece in leta. Ure-ide naj se draginski razredi po značaju poedinih krajev. Za vse vloge in odločbe službenega značaja naj se odpravijo takse. Uradništvu s popolno srednješolsko izobrazbo naj se omogoči napredovanje v IV/1. Odpravijo naj se višji strokovni izpiti. Po odslužitvi vojaškega kadrskega roka naj se uslužbenec takoj sprejme v istem činu v službo. Za napredovanje naj se vsi uslužbenci pravočasno predlagajo. Vse osebje naj dobi službeno obleko v naravi ali pa denarno pripomoči. Uslužbencem naj se izplačujejo popolni potni pavšali in nočnine. Za izredno naporna dela naj se prizna zvišanje osnovnih dnevnic. Železniški upokojenci in njihove družine naj uživajo enake vozne ugodnosti, kot jih imajo aktivni železn. uslužbenci. Za prevoz živil iz nabavljajnih zadrug naj se ne pobira prevoznina. Denarne kazni naj se odpravijo. Plačevanje kuluka naj se za vse železniške uslužbenke sploh ukine.

Naš pravi domači izdelek!

Prosveta

Reforma učiteljske izobrazbe. Na banovinskem občnem zboru ljubljanske sekcije JUU je bilo govora tudi o reformi učiteljske izobrazbe. O tem vprašanju je tajniško poročilo vsebovalo naslednji odstavek: »O reformi učiteljske izobrazbe razpravljajo učiteljske organizacije vsega sveta. Ta tema je bila že večkrat na dnevnem redu Internacionalne zveze učiteljskih organizacij, pri kateri je včlanjeno tudi naše Združenje. Internacionalna zveza si je osvojila zahtevo: Učitelj mora biti akademsko izobražen. Za časa svojih študij se mora poglobiti v znanstvene predmete in sodelovati z znanstveniki. Njegova izobrazba mora biti tako globoka, da se lahko popolnoma živi v notranje bistvo svojega poklica in prispeva k poglobitvi in izpopolnitvi psiholoških, pedagoških in šolskih vprašanj.«

Delovanje ljubljanske »Sloge«. Sredi maja je bil občni zbor oblastnega odbora UJNZB v Ljubljani. Na zborovanju je bilo podano tudi poročilo o delovanju nar. železn. glasbenega društva »Sloga« v Ljubljani. Društvo ima skupaj 1966 članov, od teh je izvršujočih 218, podpornih 1501, ustanovnih 245 in 2 častna člana. Matična društva v Ljubljani ima 4 odseke: godbenega, pevskega, šolskega in dramskega. Godbeni odsek ima 52 izvršujočih članov. V minilem poslovnem letu je imela godba 87 skušenj, 32 neplačanih in 39 plačanih javnih nastopov. Člani vzdržujejo razen godbe na pihala še poseben salonski orkester in jazz-band. — Pevski odsek ima mešani zbor z 72 člani. Šolski odsek vzdržuje glasbeno šolo. Ob začetku 9. šolskega leta je imela šola, katero vodi g. Herij Svetel, 309 gojencev, ob koncu leta pa jih je bilo 255. Poučuje se razen klavirja in violine še cela vrsta drugih instrumentov, godal in pihal. Šola vrši med železniškimi uslužbenci zelo važno kulturno delo, ker jim omogoča glasbeno izobraževanje otrok po skrajno skromnih cenah. — Društvo ima 3 podružnice: na Jesenicah, v Novem mestu in v Trbovljah. Zadnja ima pevski in godbeni odsek, ostali dve samo pevskega. — »Sloga« prejema izredno nizke podpore in to

A. Jean:

Poslednji dvoboj

Tujec, ki je vstopil, je odprl vrata tako na stečaj, da je mrzel val napolnil dvorano.

»Presneto! To je on!« sem vzklíknil.

Prav sinoči je bilo, ko se je na eni glavnih ulic ravno ta mož grobo zadel ob neko damo v moji družbi. Še preden sem ga mogel pozvati na odgovor, je skočil v voz in se odpeljal. Zdaj mi ga je slučaj privedel in trdno sem sklenil, da mu svoje mnenje temeljito povem.

Grigorij, ki je sedel poleg mene, je opazil, da sem razburjen in da sem prebledel. Začuden me je vprašal:

»Kaj pa nameravaš?«

»Tistemu-le možaku prisolim zausnico!«

»Počemu neki? Ne da bi vstal, te bo enostavno odpahnil od sebe, in potem boš osmešen!«

»Se bova pa pač dvobojevala!«

»Izključeno!«

»Zakaj izključeno...?«

»Ni ga človeka na vsem svetu, ki bi mogel prisiliti Fedorja Česnokova k dvoboju!«

»Torej je ta Fedor Česnokov tudi strahopetec,« sem razburjeno vzklíknil.

Grigorij je smelaje se zmajal z glavo.

»Le natančno si ga oglej!« mi je svetoval. »Potem boš uvidel, da nimaš prav...«

Obrnil sem se proti možu, ki je skoro nepremično sedel za svojo mizo. In navzlic ogorčenosti sem moral priznati, da sta me njegova otožnost in dostojanstvenost prevzeli.

Fedor Česnokov se je sklonil nad mizo in si z rokama podprl senca. Sinje oči so mu strmele nepremično v daljavo, in mračne slike so morale pluti mimo njih, zakaj njegovo pekelnato obličje je zmerom iznova preletal drget.

»Bil je nekoč čas, ko se ne bi bil nihče upal tako strmeti v Fedorja Česnokova, kakor si ti pravkar,« je prekinil Grigorij moje opazovanje. »Nepredvidnež bi bil to predrznost poplačal s svojim življenjem!«

»Poznaš ti moža že dalje časa...?«

»Od leta 1909...« Bili smo tovariši v istem polku črnih huzarjev... To so bili še lepi časi! Imenovali so nas zmerom le nerazdružljivo trojico!«

»Trije!...« Kdo pa je bil tretji?«

Grigorij je plašno pogledal Fedorja in po tihem odgovoril:

»Tretji je bil Ivan Evsenjkol!«

Natočil sem vodke v kozarke in Grigorij, ki je odslej govoril le polglasno, se je stisnil čisto tesno k meni.

»Nerazdružljiva trojica!... Kako točno so nas pogodili. Zakaj, kakor hitro je bila služba opravljena, se je zdelo čisto nemogoče, da bi bil kdo le enega izmed nas našel brez drugih dveh.«

V primeri s Fedorjem in z menoj je bil Ivan Evsenjkol kakor otrok... Vitek kakor šiba in plavalas je bil takó lepo razščen, da so vsa dekleta v Petrogradu sanjala o njem. Pri tem je bil zmerom živahen in pripravljen za vsakršne, tudi najdrznejše burke...

Tedaj je nenadoma prišlo do drame... Kakor strela iz jasnega, tako vsakdanje in strašno je bilo vse. Sredi med Ivanom in Fedorjem se je pojavila ženska in odslej

prijatelja nista mislila na prav nič drugega, kakor kako bi drug drugega pokončala.

Ivan se je spozabil, res prehudo spozabil. Na javni cesti je opsoval Fedorja in dvoboj na samokrese je bil neizbežen.

To je bila pa tudi že katastrofa. Fedor je bil tak izvrsten strelec, da ni s samokresom še nikoli zgrešil cilja in kadar je vzel orožje v roko, mu je bila smrt vselej pokorna. Storil sem vse, kar je bilo le mogoče, da bi preprečil ta dvoboj. Moledoval sem pri Fedorju, naj se usmili Ivana. Toda njegov sklep je bil neomajen.

»Saj vendar ne boš ubil tega otroka,« sem obupano kriknil.

»Zaslúžil je to!« je hladno odvrnil Fedor.

... in vendar bo to zate ostala večna sramota!« To je bila zadnja moja beseda Fedorju.

Namesto odgovora je samo okrenil glavo in pogled mu je skoro divje strastno obvisel na sivi ženski rokavici, ki je ležala na mizi pred njim. Odšel sem iz sobe. Samo ena edina misel me je obvladovala: ne sme se zgoditi, da bi Fedor hladnokrvno ustrelil Ivana. Z vsemi sredstvi, kar jih je na razpolago, je treba to preprečiti...

Kot nepristranskega tovariša so me povabili k dvoboju. Ko smo se ob svitanju sešli na vrtu vile, kjer naj bi se vršil dvoboj, sem za trdno sklenil, da bom Ivanu z zvijačo rešil življenje. Nočem se spet spominjati vseh teh groznih posameznosti, ki so sledile. Naj ti bo dovolj, če ti povem, da sem na enem samokresu z drobno pilo toliko odpilil muho, da bi morala krogla zadeti vsaj pol metra višje, kakor je bil pa samokres namerjen. Razdelil sem orožje in

z lahkoto se mi je posrečilo, da sem Fedorju izročil tako prirejeni samokres. Zdaj sem bil gotov, da bo krogla, katero je Fedor nameraval pognati malemu Ivanu v srce zletela preko Ivanove glave.

Znak za streljanje se je zaslíšal. Nasprotnika sta oba hkrati ustrelila. Fedor je obstal nepremično, Ivan je pa omahnil in iz ust mu je bruhnil curek krvi. Naglo smo priskočili. Nikoli ne pozabim groze in strahu Fedorjevega, ko se je zgrudil poleg svoje žrtve. Dvignil je obraz k meni in zajecjal: »Mrtev?... Grigorij, kako je bilo to mogoče?...«

Nemo sem ga pogledal, odgovoril mu pa nisem.

»Grigorij, saj včeraj nisem govoril resnice. Hotel sem ga le raniti, to sem sklenil... Meril sem na koleno in sem ga zadel v srce?... Kako naj si to pojasnim?...«

Od groze sem skoro otrpnil. Postal je mi v trenutku jasno, da sem sam povzročil Ivanovo smrt, namesto da bi ga bil rešil.

»Vstani Fedor,« sem ga tolažil. »Tega umora nisi ti kriv!...«

Globoko se mi je zazrl v oči in pri-segel:

»Pri trupu tega umorjenega otroka, verjem mi, to je bil moj poslednji dvoboj!...«

Grigorij je na dušek izpraznil kozarec: »Razumeš zdaj, zakaj se Fedor Česnokov ne bo dvobojeval s teboj, pa naj bo razlog kakršenkoli žel, s tem vprašanjem je končal svojo povest.

samo od železničarskih zadrug, od prometnega ministrstva pa podporo 1500 Din. V splošnem kažejo železničarji malo dejavnega zanimanja za to koristno in kulturno važno društvo, ki dokazuje da med slovenskimi železničarji smisel za kulturno delo navzlic skrajno slabim gmotnim razmeram ni zamrla.

Zadružne vesti

Železničarska nabavljalna zadruga. Na zadnjem obnem zboru ljubljanske Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic, ki se je vršil v Ljubljani, se je ugotovilo, da je imela zadruga začetek leta 1934. vseh članov 7710, ob koncu istega leta pa že 7899. Število članov je torej naraslo za 189 oseb. V poslovnem letu 1934. se je morala zadruga boriti z velikimi težkočami. Predvsem je bilo treba odbijati organizirano borbo trgovstva proti zadrugam. Težko so zadele zadrugo hude gmotne razmere železničarjev, obdavčenje in izguba prevoznih ugodnosti. Zadruga je v svojih prodajalnih prodala vsega skupaj za približno 43.400.000 Din blaga. Od tega je bilo kupljenega na kredit blaga za 29 milijonov, proti plačilu v gotovini pa za 14 milijonov. Od skupnega zneska prodanega blaga je odpadlo na specerijo za 34 milijonov, na manufakture pa za 9 milijonov blaga. Nasprotno letu 1933. je promet nazadoval za skoro 3 milijone dinarjev, kar je posledica raznih okoliščin: predvsem znižana konzuma moč železničarjev zaradi redukcij prejemkov, pa tudi padec cen mlevskih izdelkov itd. Zadruga je konec leta 1934. zaposlovala 159 uslužbencev: 8 poslovodij, 1 knjigovodjo, 1 blagajnika, 4 skladiščnike, 54 trgovskih pomočnikov, 35 pis. uslužbencev, 1 vajenca, 4 šoferje, 34 delavcev, 5 šivilij, 4 snažilke in 8 mekaric. Lastna sredstva zadruge znašajo okoli 10 milijonov Din. Zadruga je organizirala preskrbo članov z dobrim mlekom, vendar pa ta akcija ni popolnoma uspela, ker znaša dnevna potrošnja komaj 400 litrov. Mleko je po 2 Din liter. Mesarija zadruge je bila v zadnjem letu pasivna. — Zadružno glasilo, mesečnik »Zadrukar«, je izhajalo v 8000 izvodih. List objavlja pestro gradivo zadružniške vsebine, poučne, zdravstvene, gospodinske in leposlovne članke. Železničarska zadruga je priredila tudi lani več gospodinskih, kuharskih in šivalnih tečajev za žene in hčere članov. Vzdrževala je tudi železničarsko menzo v prostorih ljubljanskega dvora v Ljubljani. Iz čistega presežka je zadruga podpirala razne kulturne, dobrotelne in druge železničarske organizacije. Ljubljanska železničarska zadruga je največja zadružna ustanova državnih uslužbencev v Sloveniji. Njene zasluge za železniško osebje so izredno velike.

Trgovci proti našim zadrugam. Na obnem zboru Zveze trgovskih združenj, ki je bil dne 15. septembra v Ljutomeru, je bila sprejeta daljša resolucija, iz katere objavljamo naslednji odstavek, ki se tiče nabavljalnega zadrugarstva. Odstavek se glasi: »Mnogo preglavic in mnogo finančne

škoda povzročata našemu trgovstvu nabavljajno združništvo. Poleg nabavljajnih zadrug državnih nameščencev, je tudi mnogo konsumnih zadrug raznih ustanov. Vse te zadruge uživajo privilegije — oproščene so onih davkov, ki jih plačuje trgovec. Zato zahteva trgovstvo: da se nabavljajne in konsumne zadruge obremenijo z istimi davščinami, kakor jih plačuje legalna trgovina, zahteva tudi da morajo imeti te zadruge strokovno izobraženega poslovodjo. Ni pa nasprotja proti proizvajalnemu združništvu.« Objavljamo prednji odstavek, ne vemo pa, ali zborovalcem ni bilo znano, da morajo naše nabavljajne zadruge plačevati po zadnjih določbah vse državne davščine. — K zadevi se še povrnemo.

Po svetu

Delavni čas švicarskih poštarjev. Z zakonom iz leta 1920. je švicarska vlada uvedla za vse pošto osebe osemurni delavnik. V 15 dnevih znaša delavni čas maksimalno 96 delavnih ur. Neprekinjeno sedenje nad 6 ur se mora kar najbolj mogoče preprečevati. Za nočno službo gre uslužbencu posebna nagrada. Kot nočna služba se smatra službovanje od 23. do 5. ure. Ženske delajo ponoči samo v izrednih primerih. Ambulantnim uslužbencem gre za delo med polnočjo in 4. uro 25% povišek nagrade. Uslužbencu, ki je zaposlen nad 10 ur na dan, se mora dati nadomestilo v denarju in prostem času. — Vsi uslužbenci imajo na leto 56 prostih dni za odmor. Od teh jih mora 20 dni pasti na nedelje ali praznike. Uslužbenci imajo pa še pravico do dopolnilnega odmora, in sicer: za opravljanje javnih poslov 15 dni na leto, za družinske zadeve po 3 dni na leto, za ženitev po 8 dni in za udeležbo na stanovskih zborovanjih tudi po 8 dni na leto. — Da se ta zakon točno izvaja, skrbi posebna posvetovalna komisija, v kateri je zastopana z enakim številom članov državna poštna uprava in uslužbenci. Ta določba je vzor demokratske ureditve sličnih vprašanj in je za uslužbenstvo zelo koristna. Zanimivo je, da je bil ta zakon sprejel šele s posebnim narodnim glasovanjem (referendum), kakor jih pozna švicarska ustava. Od 656.913 oddanih glasov jih je bilo za zakon 369.466 glasov, proti njemu pa samo 277.342. Zakon je bil torej sprejet z večino skoro sto tisoč glasov.

Prispevki za stanovsko zastopstvo.

Znano je, da so bile v Avstriji ustanovljene javno-pravne stanovske organizacije, ki zastopajo interese posameznih stanov. Javni nameščenci so bili z zakonom organizirani v tako imenovanih stanovskih zastopstvih, in sicer v uradniški zvezi in tovarištvih. Za kritje stroškov teh prisilnih stanovskih zastopstev je avstrijsko finančno ministrstvo določilo, da se bo od vseh javnih uslužbencev pobiral poseben stanovski prispevek. Ta znaša pri aktivnih 0,3% prejemkov, pri upokojenih javnih služb pa 0,15% pokojnine. Prispevek se računa od tistih delov prejemkov, od katerih se izračuna tudi prispevek za socialno za-

varovanje. V vseh primerih se pa ti stanovski prispevki pobirajo samo od dejanskih prejemkov uslužbencev in upokojenec. Stanovski prispevki se pobirajo ob izplačilu prejemkov, in sicer od aprila t. l.

Preveč učiteljev. Tudi na Danskem se pojavlja nadprodukcija učiteljstva. Od učiteljskih kandidatov, ki so lani dokončali učiteljska na Danskem, je precejšen del ostal brez služb. Od 464 izprašanih kandidatov je bilo nameščenih samo približno 400. Zato so omejili število dijakov, ki se sprejemajo na učiteljska.

Jogurt

Znano je, da so ljudje od nekdaj iskali univerzalno sredstvo, ki naj bi ohranilo človeka zdravega, mladega in lepega, ki bi ga pomladilo in tudi duševno prerodilo. Čeprav ljudje dobro vedo ali pa vsaj slutijo, da takega življenjskega eliksirja prav za prav ni in da ga niti biti ne more, se vendar vedno iznova pojavljajo poskusi, najti tak čudodelni napoj.

Znameniti učenjak in predstojnik slovečega Pasteurjevega instituta v Parizu, profesor Ilija Mečnikov, je pred nekaj desetletji prvi opisal tako zvano notranje lastno zastrupljenje organizma, ki se vrši s tem, da se v debelem črevu hranivo zaradi gnolobe razkroja in prehajajo ti, zaradi razkroja nastali strupi v kri in staničje. Mečnikov je nato izrazil celo misel, da bi bilo mogoče odpraviti starostno bolezen — popajanje žil, če bi se posrečilo kirurgom, da bi iz človeškega telesa odstranili kotišče bakterij in stalno delujoči vir zastrupljenja, namreč debelo črevo. Posamezni kirurgi so zares poskušali z izrezanjem debelega čreva, toda do devet desetih operirancev je umrlo na posledicah operacije. Toda Mečnikov zaradi teh neuspehov ni odnehal in je vprašanje avtointoksikacije zasledoval z nezmanjšano vnemo. Kmalu je našel drugo, uspešnejšo, pa tudi absolutno neškodljivo sredstvo, s katerim bi se moglo preprečiti oziroma onemogočiti lastno notranje zastrupljenje. In to sredstvo naj bi bilo ravno — jogurt. Ime je turško (jaurt) in znači kislo mleko, kar v bistvu tudi je. V orijentu ga poznajo že dolgo in ga pripravljajo s pomočjo vretja določenih bacilov. Znano je, da zlasti na Bolgarskem konzumirajo jogurt v velikih množinah tako, da ga moremo smatrati prav za ljudsko jed, enako kakor je uživanje jogurta razširjeno tudi po vsej Turčiji. Običajno trdijo, da je dolgo življenje bolgarskega kmetijskega ljudstva, med katerim je izredno mnogo sto let starih ljudi, pripisovati prav uživanju jogurta, ki ohranja ljudstvo krepko in ga obvaruje pred telesnim propadanjem.

Okoli leta 1900 je nastala v Parizu pod vplivom opisanih znanstvenih teorij prava moda jogurta, katerega so pričeli izdelovati v velikih množinah. Zdravniki so bili v tistem času prepričani, da jogurt odlo-

čno vpliva na stanje človeških prebavnih organov s svojimi mlečnimi bakterijami. Dandanes je mnogo znanstvenikov, ki mu ne pripisujejo prav nič večjega pomena kot navadnemu kislemu mleku. Jogurt se namreč od le-tega razlikuje samo v tem, da se mora mleko najprej skuhati, nakar ga skisajo s pomočjo posebnih bacilov, ki povzročajo mlečno kislino. Tako je jogurt prav za prav neke vrste požlahtnjeno kislo mleko. Gotovo je, da jogurt zelo ugodno vpliva pri mnogih notranjih boleznih, vsekakor zanesljiveje in močnejše kot pri pobijanju notranjega zastrupljanja. To je Mečnikov proti koncu življenja sam spoznal. Njegova teorija, da bi se z jogurtom oziroma z bakterijami mlečne kisline mogla uspešno pobijati arterioskleroza, se znanstveno ni mogla vzdržati.

Zato je z njegovo smrtjo zašla tudi zvezda jogurtove mode. Vendar se je pa uživanje tega odličnega in tudi nadvse zdravega požlahtnjene kislega mleka ohranilo do naših časov, in se prav zdaj še pričinja širiti. Tudi kot zdravilo ga mnogi zdravniki predpisujejo v raznih boleznih.

Prihajamo zopet z modnimi novostmi za jesensko sezono

**Velemanufaktura
A. & E. Skabernè
Ljubljana**

KROJAŠKI ATELJE

Fran Iglič, Ljubljana

Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. Lastna zaloga modnega blaga. Uradnikom znaten popust ali na obroke.

Ljubljana
Pražakova ulica

Priporočamo trdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

Manufakturna trgovina

ABIJANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog (Fliš, tapetri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in českkih tovarn. Gospodom uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

KNJIGARNA

Ljubljana

Franciščanska 6

Telefon št. 3397

Račun poštne hranilnice št. 10.761

Maribor

Tyrševa ulica 44

Telefon št. 2628

Učiteljske tiskarne

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjigarna snema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira pisemskega papirja, razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna! Zahtevajte cenik!

KLOBUKE

Solidna
postrežba.

Sprejemajo se
popravila.

v najnovejših barvah in oblikah, dobre kakovosti ter razne športne čepice nudi v lepi izbiri po nizkih cenah

MIRKO BOGATAJ
trgovina klobukov in čepic
LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 14

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

F. Z. Z. O. Z.

Telefon št. 2421.

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže specerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga pri Zadrugi državnih železničarjev in pri trdku Teokarovič.

Širite z adružno misel med svojimi tovariši!